

ใบความรู้ที่ ๒ เรื่อง ครูเฉลิมพร พงศ์ธีระวรรณ ครูดีแห่งสยาม

คำชี้แจง : ให้ผู้เรียนศึกษาใบความรู้ เรื่อง ครูเฉลิมพร พงศ์ธีระวรรณ ครูดีแห่งสยาม เพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณของความเป็นครูและจรรยาบรรณของวิชาชีพทางการศึกษา ว่าด้วยจรรยาบรรณต่อตนเอง ข้อ ๑ “ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องมีวินัยในตนเอง พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพและวิสัยทัศน์ ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ”

ประเด็น : ครูเฉลิมพร พงศ์ธีระวรรณ ครูดีแห่งสยาม

ในชีวิตของคนเป็นครู เฉลิมพร พงศ์ธีระวรรณ ได้รับเกียรติสูงสุดที่ได้รับพระราชทานรางวัล “สมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาจักรี” จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี รางวัลที่เชิดชูเกียรติครูผู้สร้างความเปลี่ยนแปลงให้ศิษย์และสร้างคุณประโยชน์ให้ประเทศ

ครูเฉลิมพรยึดแนวทางของพระบิดาในเรื่องของการทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น ซึ่งในบทบาทของครูแล้ว คำว่าผู้อื่น คงเป็นใครไม่ได้ถ้าไม่ใช่นักเรียน “ตั้งแต่ถูกบรรจุเป็นครูเมื่อ ๓๕ ปีที่แล้ว ก็ทำงานอย่างเดียว ไม่ได้หวังรางวัลอะไร ผมกับภรรยาเป็นครูเหมือนกันทั้งคู่ เรามุ่งแต่สอนนักเรียนให้เป็นคนดี มีความรู้ และเราจะทำอะไรให้เด็กไทยหลุดพ้นจากความไม่รู้ให้ได้” ครูเฉลิมพร กล่าว

ในช่วงปิดเทอมที่ผ่านมา เขาได้ไปฟังเสวนาจากผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา จึงทำให้ทราบว่าการศึกษาแต่ละยุคมีชื่อเรียก ได้แก่ Education ๑.๐ คือการศึกษาที่ครูเป็นคนป้อนความรู้ให้นักเรียนเพียงฝ่ายเดียว เด็กก็จะเก็บความรู้ในรูปของความจำและสามารถจำได้เพียง ๕ % จากนั้นเข้าสู่ยุค Education ๒.๐ ยุคที่นักเรียนสามารถหาความรู้จากอินเทอร์เน็ตได้จากนอกห้องเรียน ต่อมาคือ Education ๓.๐ นักเรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตัวเอง แต่ก็ยังไม่เพียงพอในยุคปัจจุบัน เพราะหากจะแข่งขันกับสังคมโลก ต้องแข่งขันกันด้วยนวัตกรรมทำให้เกิดคำว่า Education ๔.๐ ยุคที่นักเรียนสร้างนวัตกรรมได้เอง แต่กว่าจะไปถึงจุดนั้นได้คุณครูต้องช่วย

“ผมมาย้อนดูตัวเอง แล้วพบว่าสิ่งที่เราสอนอยู่เป็นความรู้แบบเอาต์ไซด์อิน คือนักเรียนเป็นฝ่ายรับซึ่งจริงๆ แล้วมันน่าจะเป็นแบบอินไซด์เอาต์ นั่นคือ ความรู้เกิดขึ้นในตัวนักเรียนและให้เขาแสดงออกมาแต่สาเหตุที่เด็กไทยสร้างความรู้ด้วยตัวเองไม่ได้เป็นเพราะพวกเขามีความรู้พื้นฐานไม่เพียงพอ และไม่ค่อยมีความคิดสร้างสรรค์ มันจึงกลายเป็นโจทย์ของครูเองแล้วว่าเราจะทำอย่างไรให้นักเรียนคิดได้จากตัวเอง”

ครูเฉลิมพร กล่าวด้วยว่า ประเทศไทยมีทรัพยากรมากมาย แต่ไม่ค่อยมีนวัตกรรม ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นมากในอนาคตเพราะอีกไม่นานการแข่งขันทางเศรษฐกิจจะอยู่กันบนฐานของนวัตกรรม เขายกตัวอย่างง่าย ๆ อย่างชาวบ้านตกปลาขาย ถ้าวันหนึ่งในน้ำไม่มีปลา ในนาไม่มีข้าว เขาก็ต้องเรียนรู้ที่จะเลี้ยงปลาเอง จากนั้นพัฒนาพันธุ์ปลาให้มันอยู่รอดในสภาพที่เปลี่ยนแปลง ดังนั้น การปลูกฝังให้นักเรียนคิดคือสิ่งจำเป็น แต่ไม่ใช่เรื่องง่าย

“การสอนให้นักเรียนคิด มันมีปัญหาตรงที่นักเรียนไม่กล้าคิด” เขาจึงสอนเป็นขั้น ๆ เริ่มจากปลูกพลังก่อนการเรียน “ผมทำให้พวกเขากล้าคิด ไม่ว่าจะคิดถูกหรือผิด ก็ให้นักเรียนคิดออกมาก่อน จากนั้นสอนให้พวกเขาคิดบวก เช่น ถ้าครูสั่งงาน อย่าคิดว่าครูนำงานมาให้อีกแล้ว แต่คิดว่ามันเป็นโอกาสแสดงฝีมือ” จากนั้น สอนกระบวนการคิด ครูเฉลิมพรทำตามแนวทางของหมอประเวศ วะสี มาใช้ โดยเริ่มจากการฝึกสังเกต จัดบันทึก นำเสนอ ฝึกฟัง ตั้งคำถาม ตั้งสมมติฐานในสิ่งที่ยังไม่รู้หรือไม่แน่ใจ ฝึกหาคำตอบ และเขียนเรียบเรียง เมื่อนำแนวคิดมาประยุกต์กับวิชาฟิสิกส์ที่เขาสอน จึงทำให้เกิดกระบวนการหาคำตอบโดยวิธีวิทยาศาสตร์เชื่อมโยงต่อไปยังการทำโครงการวิทยุให้นักเรียนหาปัญหาจากสิ่งรอบตัวแล้ววิเคราะห์ต่อด้วยวิธี “ก้างปลาคู่ผู้พิชิต” หรือแผนผังวิเคราะห์ปัญหา และ “หมวก ๖ ใบ” ซึ่งถือเป็นนวัตกรรมของครูเฉลิมพร

ก้างปลาตัวแรกเป็นการวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุนำปัญหามาไว้ที่หัวปลา และก้างปลาเป็นสาเหตุต่าง ๆ จากนั้นไปค้นคว้าข้อมูลเพื่อมาตอบก้างปลาแต่ละก้างให้ได้มากที่สุด เมื่อรู้สาเหตุแล้วนักเรียนต้องเลือกสาเหตุที่สำคัญมาหนึ่งสาเหตุ นำไปใส่ไว้ในหัวปลาตัวที่สอง และหาวิธีการแก้ไขใส่ไว้ในก้างปลาตัวที่สอง จากนั้นขั้นสุดท้ายคือการสรุปปลาทั้งสองตัว นำสาเหตุที่ตรงกับวิธีแก้ปัญหาก็จะกลายเป็นหัวข้อโครงการนั่นเอง ส่วนหมวก ๖ ใบ คือการจัดระเบียบความคิด หมวกแต่ละใบจะทำให้ให้นักเรียนมองสิ่งที่ต้องการคิดหรือทำรอบด้านและทำให้หาข้อมูลรอบด้านเช่นกัน รวมถึงกระบวนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการทำงานเป็นกลุ่มก็เกิดขึ้นมากที่สุด ก่อนที่จะตัดสินใจทำโครงการนั้นจริง ๆ ทั้งสองกระบวนการเป็นพื้นฐานทำให้เกิดโครงการวิทยาศาสตร์ระดับโลก อย่างโครงการเรื่องพลาสติกจากเกล็ดปลาของนักเรียนโรงเรียนสุราษฎร์พิทยา ได้รับรางวัล Inter Foundation Young Scientist Award ซึ่งเป็นรางวัลสูงสุดในการประกวดโครงการวิทยาศาสตร์ระดับโลกเมื่อ ๔ ปีที่แล้ว (Intel ISEF ๒๐๑๑) มีผู้แข่งขันเกือบ ๒,๐๐๐ คน จาก ๖๕ ประเทศทั่วโลก ผลงานชิ้นนี้สร้างชื่อเสียงให้กับประเทศไทยและทำให้ชื่อของเด็กไทยทั้ง ๓ คน ถูกนำไปตั้งชื่อดาวเคราะห์น้อย ๓ ดวง ที่พบใหม่ในระบบสุริยะจักรวาล

นอกจากนี้ ข้อสำคัญของการเป็นครูที่ติดตามการพิจารณา ระบุว่า ครูต้องสร้างความเปลี่ยนแปลงในชีวิตลูกศิษย์ ครูเฉลิมพรจึงเล่าถึงนายโอม ศิษย์หัวอ่อนคนหนึ่งทีรอนคนมาเกาะเกาะเปลือก

“ตอนนั้นนายโอมอยู่ ม.๒ มีเรื่องที่โรงเรียนทุกวัน มีวันหนึ่งเขาเดินมาหาผมที่ห้องพักครู ผมบอกเขาไปว่า ถ้าสนใจทำโครงการให้มาหาได้ เธอมีความคิดที่ดี คิดอะไรไม่เหมือนคนอื่น หลังจากนั้น เขาก็เริ่มทำโครงการโดยเลือกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสวนยางมาตลอด เพราะบ้านปลูกยาง นายโอมประดิษฐ์เก่งมากแต่จบ ม.๖ ด้วยเกรด ๒.๐๑ มันไม่สามารถนำไปใช้ต่อมหาวิทยาลัยได้ เขาเลยรวบรวมผลงานที่ทำมาไปยื่นกับคณบดีคณะวิศวกรรมเครื่องกลในมหาวิทยาลัยที่กรุงเทพฯ ปรากฏว่า เขารับเข้าเรียนเลยโดยไม่ต้องสอบ ตอนนี้นายโอมอยู่ปี ๔ แล้ว เขาคือตัวอย่างของเด็กเรียนอ่อนคนหนึ่งทีครูสามารถพาเขาขึ้นมาจากท้ายตาราง และสุดท้ายชีวิตการศึกษาของเขาก็ประสบความสำเร็จ”

ครูเฉลิมพร ยังกล่าวด้วยว่า ทุกวันนี้ครูส่วนใหญ่สอนเพื่อให้นักเรียนไปทำข้อสอบ ถ้าเด็กสอบได้คะแนนดี ครูก็จะแสดงความยินดีว่าเด็กคนนี้เก่ง แต่นักเรียนบางคนไม่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เหมือนกับสุภาษิต “ความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอด” แต่การทำโครงการวิทยาศาสตร์เป็นการนำเรื่องราวในชีวิตจริงเป็นตัวตั้ง แล้วนำ

เนื้อหาหรือความรู้เข้าไปจับ จากนั้น นำไปต่อยอดเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ เพื่อใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวัน

“เคยมีคนกล่าวว่า เกียรติยศไม่ได้เกิดขึ้นมาพร้อมชาติกำเนิด แต่มันได้มาจากการทำงาน” เขากล่าว “ผมเชื่อว่าการทำงานโดยไม่หวังผล มันมีความสุขนะ ทั้งชีวิตผมและภรรยาทำงานให้กับเด็กมาตลอด ไม่เคยนึกถึงรางวัลอะไรจนถึงตอนนี้ ผมก็ยังเป็นอาจารย์คนหนึ่งในโรงเรียนสุราษฎร์พิทยา ยังคิดโครงการงานกับนักเรียน มีความสุขที่เห็นนักเรียนรุ่นแล้วรุ่นเล่ามีชีวิตที่ดี ยินดีกับรางวัลมากมายที่นักเรียนได้รับ สำหรับผมความสุขของนักเรียน ก็คือความสุขของครู”

รางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาจักรี เป็นรางวัลระดับนานาชาติ โดยจะมอบรางวัลให้แก่ครูในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวม ๑๑ ประเทศ ประเทศละ ๑ รางวัล จัดขึ้นทุก ๒ ปี ซึ่งครูเฉลิมพรได้รับรางวัลเมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๘ นับเป็นครูรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาจักรี คนแรกของประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา อายุวัฒน์ธนชัย. **ครูเฉลิมพร พงศ์ธีระวรรณ ครูดีแห่งสยาม**. สืบค้นเมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖.

จาก <https://www.posttoday.com/life/life/๔๐๒๑๓๕>

“เฉลิมพร พงศ์ธีระวรรณ” ครูรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาจักรี ใช้โครงการวิทยุสอน “คิด” เพื่อปั้น “คน”

ให้สะท้อนถึงดวงดาว. สืบค้นเมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖. จาก <http://www.pmca.or.th/thai/?p=๒๖๗๑>